

ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

Реформування податкової системи в Україні за складом та структурою іде по аналогії податкових систем європейських країн. Однак чинна податкова система України має певні особливості. До них необхідно віднести: 1) фіскальний характер і недостатню адекватність податкової системи поточному стану економіки; 2) збільшення податкового навантаження (формально – воно зменшилось завдяки скороченню кількості податків та зборів, а реально – зросло за рахунок введення нових податків (зборів), зміни елементів податків та зборів в сторону зростання); 3) складність та нестабільність податкового законодавства (у відповідності до ПКУ, зміни до будь-яких елементів податків та зборів можуть вноситися не пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року). Невиконання зазначених вимог дестаблізує роботу суб'єктів господарювання, приводить до зменшення надходжень до бюджетів, а також сприяє відтоку інвестицій з України. Враховуючи те, що податкова система України складається із загальнодержавних і місцевих податків та зборів, її реформування внесло зміни і до бюджетного законодавства. Основною ідеєю змін стала децентралізація влади і суттєве розширення повноважень територіальних громад що передбачає, насамперед, підвищення фінансової самостійності місцевих бюджетів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування. Ратифікуючи Європейську хартію місцевого самоврядування та проголосивши одним із наслідків подальшого розвитку економіки інтеграцію до ЄС, Україна адаптує систему формування доходів бюджету до умов і стандартів Євросоюзу. Тому питання вдосконалення місцевого оподаткування в Україні набуло актуальності.

До прийняття Податкового кодексу місцеве оподаткування регламентувалось Законами України «Про систему оподаткування», Декретом КМУ «Про місцеві податки і збори» та інші. З моменту введення в дію Податкового кодексу України ці нормативно правові акти втратили чинність, а їх положення зазнали суттєвих змін.

У відповідності до Податкового кодексу (ст. 8) до місцевих податків та зборів належать обов'язкові платежі, що встановлюються відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок рішеннями сільських, селищних і міських рад у межах їх повноважень і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад [1].

Ці податки та збори функціонують на основі принципів визначених у ст. 4 Податкового кодексу України. Серед них:

- загальність оподаткування – кожна особа зобов'язана сплачувати встановлені цим Кодексом, законами з питань митної справи податки та збори, платником яких вона є;
- рівність всіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації – забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;
- соціальна справедливність – установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;
- єдиний підхід до встановлення податків та зборів – визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку та інші.

З урахуванням цих принципів до місцевих податків та зборів висувається низка специфічних вимог. Вони обумовлені: 1) особливим значенням місцевих податків та зборів обумовлено наповненням доходної частини місцевих бюджетів, що сприяє забезпеченню належного розвитку території, найбільш повного задоволення потреб населення на цій території; 2) тим, що місцеве оподаткування перебуває на стадії становлення, про що свідчить поки що незначна частка місцевих податків та зборів в доходах місцевих бюджетів; 3) відсутністю взаємозв'язку між рівнем суспільних послуг, що надаються на певній території, з податковим навантаженням населення; 4) невизначеністю багатьох процедур, пов'язаних з механізмом обчислення, планування місцевих податків та зборів; 5) відсутністю

права органів місцевого самоврядування на встановлення власних податків і зборів на своїй території; 6) неефективність окремих податкових ставок, що не дозволяє забезпечити стабільних надходжень до місцевих бюджетів.

Розвиток місцевого самоврядування на даний час передбачає певну їх самостійність у питанні встановлення місцевих податків та зборів. Враховуючи досвід зарубіжних країн, можна виділити декілька напрямів розвитку місцевого оподаткування.

Так, у федеративних державах (на прикладі США) вирішення основні питання щодо місцевого оподаткування належать до компетенції штатів. Місцеві органи мають право вводити податки та збори в залежності від потреб штату. Разом з тим це право не є абсолютним. Верховним судом США були сформульовані певні обмеження прав штатів по встановленню податків. До них належать такі: 1) податком обкладається та діяльність, яка безпосередньо пов'язана з діяльністю штату; 2) податок відноситься до послуг, які надає штат та інші обмеження [3, с. 78].

Тому, в чистому вигляді, введення місцевими органами податків та зборів без обмежень, на свій розсуд, не є доцільним. Це може привести до таких негативних наслідків, як: 1) значне збільшення податкового тиску на платника податків (без урахування його платоспроможності); 2) непропорційне розподілення податків та зборів по територіям (штатам), що може спричинити міграцію населення із районів з більшим податковим тиском, до районів – з меншим тиском та інше.

Що стосується унітарних держав, то органи місцевого самоврядування в цьому випадку мають значно менше повноважень щодо встановлення місцевих податків та зборів. Так, на прикладі України, вони встановлюють податки та збори відповідно до визначеного Верховною Радою України переліку. Наслідками цього є те, що правове регулювання місцевих податків та зборів має певну специфіку, оскільки здійснюється на двох рівнях: загальнодержавному і місцевому. Держава визначає вичерпний перелік таких обов'язкових платежів, встановлює основи їх справляння, надаючи повноваження органам місцевого самоврядування на введення таких податків на відповідній території. В свою чергу органи місцевого самоврядування, реалізуючи надані державою повноваження, встановлюють і детально регламентують механізм справляння місцевих податків і зборів, а також вводять їх в дію. Тому регулювання місцевого оподаткування здійснюється як податковими законами, так і цілою низкою інших нормативно-правових актів, що визначають компетенцію органів місцевого самоврядування у сфері оподаткування, специфіку побудови бюджетної системи, а також рішеннями органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів. В вітчизняній літературі неодноразово висловлювались пропозиції щодо необхідності надання органам місцевого самоврядування права запровадження на своїй території «власних» податків та зборів. Як аргумент, підкреслювалось, що на містах завжди є свої особливі об'єкти оподаткування, які можуть поповнити доходну частину місцевих бюджетів. Втілення цієї ідеї в практику іде поступово і на даний час має певні обмеження. Так, у відповідності до ст. 10 Податкового кодексу України органи місцевого самоврядування, виходячи із своїх повноважень, вирішують питання щодо встановлення податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, збору за місяця для паркування транспортних засобів, туристичного збору.

Однак за умов кризи в економіці, високого податкового тягаря на платників податків надання більшої самостійності у сфері місцевого оподаткування, на нашу думку, є недоцільним.

Розглянувши напрямки розвитку самостійності органів місцевого самоврядування з приводу встановлення та введення місцевих податків та зборів, необхідно зазначити, що ефективність їх реалізації залежить від стану економіки та національних особливостей країни.

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 13-14, № 15-16, № 17.
2. Гаркавенко К. В. Концептуальні засади та принципи розвитку власної доходної бази місцевого самоврядування / К. В. Гаркавенко // Зовнішня торгівля: право, економіка, фінанси. – 2013. – № 2. – С. 115-122.
3. Килинкарова Е. В. Налоговое право зарубежных стран / Е. В. Килинкарова. – М.: Юрайт. – 2015. 353 с.

Причорноморська
Фундація
Права

**«ПРАВОВА ДЕРЖАВА: НАПРЯМКИ ТА
ТЕНДЕНЦІЇ ЇЇ РОЗБУДОВИ В УКРАЇНІ»**

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

15-16 травня 2015 р.
Одеса

Машністова М. С. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ ІНСТИТУТУ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ В УКРАЇНІ	88
---	----

Мельник С. М. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ КОНСТРУКЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ПРО БАНКИ І БАНКІВСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ	91
--	----

Москалюк Ю. І. ОСНОВНІ АСПЕКТИ ЗВЕРНЕННЯ ГРОМАДЯН ДО ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ У СФЕРІ НАДАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПОСЛУГ	93
---	----

Політанська В. Е., Моргул П. М. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД В СФЕРІ ОПОДАТКУВАННЯ НЕРУХОМОСТІ	95
--	----

Пристаупок В. Л. СФЕРИ КОМПЕТЕНЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ, ЩО МАЄ ДОДАТКОВЕ ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ РЕГУЛЮВАННЯ ВІДНОСИН В ГАЛУЗІ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ	97
---	----

Сторчак А. В. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ЯК ОДНІЄЇ З ФОРМ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ	99
--	----

Товкун Л. В. ВПЛИВ ПОДАТКОВОЇ РЕФОРМИ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ	101
---	-----

НАПРЯМ 8. КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

Дяків Б. З. КРИМІНОЛОГІЧНИЙ ОГЛЯД ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ ТА ХАРАКТЕРИЗУЮЧИХ ЙОГО ОЗНАК	103
---	-----

Кальонов О. О. ІНТЕГРАЛЬНА ТЕОРІЯ ЗЛОЧИННОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТИ	105
--	-----

Касюгіна А. Ю. ОСОБЛИВОСТІ ПРАЦІ ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ	107
--	-----

Кондисьок Н. В., Міщенко Д. Ю. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАСУДЖЕНИХ У КОНТЕКСТІ ВІТЧИЗНЯНОЇ ТА МІЖНАРОДНОЇ ПРАКТИКИ	109
--	-----

Лесик С. І. ЗЛОЧИНИ ПРОТИ МОРАЛЬНОСТІ	112
---	-----

Лещук Б. П., Саско О. І. ПСИХОЛОГІЧНО-СОЦІАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИННИХ ГРУП	114
--	-----

Маргалітадзе Д. З. КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕВТАНАЗІЇ	115
---	-----

Мочкін С. А. ПИТАННЯ ПРО ВИЗНАЧЕННЯ ПРАВОВОГО СТУТУСУ ПОЛТВ'ЯЗНЯ ЯК АКТУАЛЬНА ПРОБЛЕМА КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА УКРАЇНИ	117
--	-----